

2. Чурікова-Кушнір О., Паньків Л. Музично-театральна діяльність як одна з форм позакласної виховної роботи /Ольга Чурікова-Кушнір, Людмила Паньків // Проблеми підготовки сучасного вчителя: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред. кол. : Побірченко Н. С. (гол. ред.) та ін.]. - Умань : ФОП Жовтий О. О., 2013. - Випуск 8. – Частина 1. – С.245-250.

УДК 378.015.31:159.9

КРІЧФАЛУШІЙ Я., ЛАЛАК Н. В.
Мукачівський державний університет

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК КАТЕГОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

У зв'язку із упровадженням у практику освіти суб'єкт-суб'єктної педагогічної парадигми особлива увага приділяється теоретичному аналізу і обґрунтуванню механізмів становлення учителя як суб'єкта педагогічної діяльності. Загальна феноменологія культури вчителя знайшла своє відображення у працях О.Барабанщикова, В.Беспалько, В.Гриньової, М.Кларіна, М.Крилова, О.Мудрика, Л.Нечипоренко, А.Овчиннікової, В.Сластьоніна, Л.Хомич, Л.Хоружої, Є.Шиянова, Н.Щуркової та ін. Ученими розкрито зміст, механізми, тенденції та умови формування окремих її складових: духовної культури (Є.Артамонова, І.Бех, Б.Братусь, В.Зінченко, Б. Нечипоров, Н.Щуркова), методологічної (І.Зязюн, В.Краєвський, В.Тамарін, О.Ходусов), морально-етичної (Є.Богданов, Е.Гришин, Є.Силяєва), комунікативної (О.Мудрик), технологічної (М.Левіна), валеологічної (І.Бердніков), інформаційної (О.Єршов, Н.Мінаков), проектної (Л.Гур'є, А.Криуліна), екологічної (С.Глазачов), фізичної культури (М.Віленський) та ін. У зв'язку з підготовкою учителя початкової школи досліджено його методичну (І. Артем'єва) та естетичну культуру (Л.Гарбузенко), культуру розумової праці (І.Ігнатова), педагогічного спілкування (І. Комарова), технологічну (М.Николаєва), комунікативну (В.Садова) та інформаційну культуру (І.Смирнова) та ін.

Важливо, що культура вчителя у всьому розмаїтті методологічних підходів до її прояву визнається одним із новоутворень, що формується у процесі підготовки педагога до професійно-педагогічної діяльності, поряд із готовністю, компетентністю, педагогічною майстерністю, професіоналізмом тощо. Поняття «загальна культура», «педагогічна культура», «професійна культура» використовуються у наукових і навчально-методичних джерелах для характеристики особливостей діяльності вчителя чи його особистості.

Професійно-педагогічна культура – це особливий різновид педагогічної культури, в якому сконцентровано досвід спеціальної інституціолізованої суспільної практики організації навчання і виховання підростаючого покоління у закладах освіти для задоволення конкретних потреб певного суспільства, способів реалізації освітньо-педагогічної діяльності, соціальних вимог, що її унормовують, та способів оволодіння певною діяльністю. На відміну від педагогічної культури, носієм, джерелом створення і відтворення професійно-

педагогічної культури є професійна група педагогів, яка сама диференціюється за ознакою спеціалізації у діяльності, що виконується у системі суспільного виробництва, закріпленою за означеною професією - освіті.

Науковці зазначають, що професійно-педагогічна культура є підструктурою професійної підготовки вчителя, яка виявляє якісну характеристику його діяльності. Вона охоплює:

- ціннісно-смыслову позицію особистості, що ґрунтується на усвідомленні соціальної і особистісної значущості професії учителя;
- способи професійної діяльності вчителя, формування яких у цілісному педагогічному процесі відбувається на суб'єкт-суб'єктному рівні у взаємодії когнітивного, діяльнісно-поведінкового і ціннісно-орієнтаційного компонентів;
- характер взаємовідносин учасників педагогічного процесу;
- настанову на вдосконалення, саморозвиток, самореалізацію творчої особистості.

Аналіз професійно-педагогічної культури у вимірі суб'єкт-об'єктного відношення засвідчує, що складовими професійно-педагогічної культури вчителя початкової школи є: когнітивний компонент як система знань про цілі, призначення, способи реалізації діяльності вчителя у системі початкової освіти; дитину як об'єкта і суб'єкта освітнього процесу; способи використання цих знань у межах гуманістично спрямованої взаємодії учителя і його учнів як учасників навчально-виховного процесу; діяльнісно-поведінковий компонент як система культуровідповідних дій учителя початкових класів, його поведінки, навичок регулювання дій і вчинків усіх учасників навчально-виховного процесу за нормами, що визнані суспільством; ціннісно-орієнтаційний компонент як система моральних орієнтирів, настанов і мотивів, що визначають гуманістичну спрямованість дій учителя на забезпечення в освітньому середовищі потреб, інтересів і можливостей кожного учня та інших учасників педагогічного процесу.

Таким чином, реалізація означених компонентів професійно-педагогічної культури вчителів початкової школи вимагає спеціальної підготовки фахівця, здатного ввести дитину в культуру, навчити її бачити, відчувати, розмірковувати, адаптуватися до життя, здійснювати активну творчу самореалізацію і життєве самовизначення у межах наявного в суспільстві культурного досвіду. Учитель має усвідомлено будувати свою професійну діяльність у культурних формах, організовувати освітній простір таким чином, щоб культуровідповідне буття актуалізувалось і для нього, і для дітей, учнів початкових класів, включених у цей простір.

Література

1. Дубасенюк О. А. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності : Монографія / О. А. Дубасенюк, Т. В. Семенюк, О. Є. Антонова. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2003. – 193 с.
2. Палишкова І.О. Теоретичні засади формування професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя / І. О. Палишкова // Педагогіка вищої та середньої школи : Зб. наук. пр. – Кривий Ріг : КДПУ, 2004. – № 7.– С. 61-70.
3. Хомич Л. О. Підготовка майбутнього вчителя початкових класів в умовах зміни цінностей суспільства / Л.О. Хомич // Науковий вісник МДУ імені В. О. Сухомлинського. - Вип.

УДК 025.2

КУРИЛО О.Й., ПРОКОПОВИЧ Л.С.
Мукачівський державний університет

ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ «БІБЛІОТЕЧНИЙ ФОНД», ЙОГО ВЛАСТИВОСТІ ТА ФУНКЦІЇ

Протягом багатьох століть історії бібліотечної справи збирання книг називалося просто бібліотекою. Це пояснюється тим, що саме слово «бібліотека» вживалося в буквальному розумінні – «зібрання» або «сховище» книг. Поняття «фонд» виникло значно пізніше, і в перекладі з французької мови воно означає «основа чого-небудь».

На початку ХХ ст. широкого розповсюдження набув термін «книжковий фонд» у зв'язку з перевагою обсягу книг у бібліотеках, але вже наприкінці 30-х років досить часто вживається поняття «бібліотечний фонд». У 60-80-ті роки уточнюється зміст поняття «бібліотечний фонд», його функції та властивості. Цей термін остаточно входить до бібліотечного лексикону.

Бібліотечний фонд (БФ) – це впорядковане збирання документів, призначене для зберігання та громадського використання з метою задоволення наукових, культурних, освітніх потреб фізичних і юридичних осіб. Це збірне поняття, надзвичайно різноманітне за своїм складом, до якого входять твори друку (книги, газети, журнали тощо), а також інші документи (діафільми, мікрофільми, грамплатівки та ін.).

Фонд – це не довільно зібрані документи, а підібрані на основі стандартного їх відбору, відповідно до завдань бібліотеки та потреб її читачів. Він тісно пов'язаний з іншими підсистемами бібліотеки: контингентом читачів, бібліотечним персоналом та матеріально-технічною базою установи. Головними властивостями БФ є цілісність, відкритість, множинність, динамічність, інформативність, керованість, кумулятивність, стохастичність (імовірність), гетерогенність, надійність.

Функції БФ – це система завдань, обумовлена його можливостями як інформаційного масиву. Бібліотечний фонд виконує в системі «бібліотека» зовнішньосистемні та внутрішньосистемні функції. Кумулятивна й меморіальна (тобто функція збереження документів) функції — це зовнішньосистемні функції БФ, що обумовлюють саме суспільну необхідність у його існуванні.

Крім загальної внутрішньосистемної функції, БФ виконує ряд елементарних, тобто таких, що виявляються у відношенні до тих елементів, з якими він зв'язаний. Найбільш важливою з них, з погляду кінцевої мети бібліотечної діяльності, є функція використання фонду абонентами бібліотеки, чи утилітарна функція. Для того, щоб прояв названих функцій був можливим, фонд необхідно укомплектувати, обробити, розмістити і зберегти. Усі ці процеси реалізуються технологічною функцією. Зрештою, усі функції

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>